

VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE

U KRIŽEVCIMA

Što su nam pričali bake i djedovi

Tihana Pozdrec

Dario Lesinger

Po pričama uz vatru, život na selu nekad i danas razlikuje se po mnogočemu!

Život je bio skroman ali s druge strane bogat na različite načine.

Bio je usporen, ali uvijek se sve na vrijeme obavilo i još je ostalo vremena za druženje i zabavu.

Kao kod većine obitelji, pa tako i kod moje, živjelo se uz rad na poljoprivredi.

Po djedovim riječima kod nas su živjele i dvije žene koje su za stan i hranu radile i pomagale u svemu.

Bavili su se isključivo poljoprivredom, tovom svinja.

Djed je u posjedu imao tri radna konja kojima su sve prevozili, radili, obrađivali...

Dizali su se u ranu zoru kad su jedni drugima išli u pomoć, kod košnje livada te žitarica koje su slagali u snopove i sa konjima prevozili u mlin na obradu gdje se pšenica mljela u brašno.

Nije bilo automobila, traktora i sve potrebne mehanizacije te su sve poslove obavljali ručno i uz pomoć susjeda, obitelji i konja.

Jedne godine je izbila svinjska kuga i djed i baka su izgubili sve što su imali, dobili su naknadu od države ali nije to bilo to. Oporavili su se te nastavili sa životom. Uspjeli su nadograditi i obnoviti kuću te obrazovati mog tatu te strica.

Odlaskom djeda u vojsku bilo je teško, ali kao što sam prije naveo, uz pomoć obitelji i susjeda sve se uspelo.

Nije bilo kafića i diskoteka kao danas te su organizirali i zabavljali se na seoskim zabavama.

Nekada se kuće nisu gradile kao danas. Zidovi starih kuća bili su rađeni od različitog materijala, i to najčešće od nabijene ilovače (ilovača je bila u smijesi sa pljevom ili smrvljenom slamom).

Njome se premazuje drveni kostur opleten prućem. Neke su kuće građene i kombinacijom nabijene ilovače i cigle; sistemom red ilovače, red cigle. Krov je slamnat ili od trske. Kuće koje su građene ciglom pokrivaju se crijepom ili šindrom (hrastovim daščicama). Tu su bile jedna ili kod malo bogatijih seljaka dvije sobe, jedna kuhinja. Ispod sobe je podrum u koji se ulazilo s dvorišta. U dvorištu se često nalazila i staja, štagalj, svinjac i kokošinjac, kukurušnjaci, zdenac. Ispred kuće nalazio se vrt tj. "vrčak".

Svaki dio zemlje bio je iskorišten. Uzgajali su kukuruz, krumpir, bundeve, grah, proso, repu, zelje, lan i konoplju, duhan. Imali su i livade, pašnjake na kojima se pasla stoka, krave i konji. Zemlju su obrađivali plugom kojeg su vukle krave, volovi ili konji. Tlo su gnojili sa stajskim gnojem, a i upotrebljavali su i sve drugo što trune kao što je peteljkovina krumpira, lišće, piljevina, a bolji gospodari koristili su i zelenu gnojidbu. Svoju zemlju vješto su i kvalitetno iskorištavali. Kada je kome trebala kakva pomoć jedni drugima su uvijek pomagali i s veseljem i pjesmom prebrodili su sve brige i dijela.

U slobodno vrijeme neki su izrađivali metle, vile, grablje, pleli su košare, žene su same šivale rublje, haljine i svim tim proizvodima odlazili su na sajmove gdje su ih i prodavali. Na sajmu se trgovalo i sa konjima, a najviše sa kravama i svinjama, kukuruzom od čega se je i živjelo.

Običaji su se nekada više poštovali nego danas. Za božićne blagdane kuća se kitila zelenim granama i ukrasima. Na Badnjak navečer domaćin je na stol stavio slamnati križ, a četiri predjela u njemu popunila su se sjemenjem, povrćem, kruhom, mrvicama, kolačima, voćem i repom. Iznad svega stavio se novac. Svega toga trebalo bi biti u izobilju u idućoj godini. Ispod stola nalazila se slama na kojoj se i spavalo, što je simboliziralo rođenje Isusa Krista na slamici. Na dan poslije Božića tj. na blagdan Sv. Stjepana dolaze mladići od deset do petnaest godina od kuće do kuće s novogodišnjim dobrim željama, gdje žele ukućanima da im Bog da zdravlja i obilje veselja. Slavljenje Uskrsa započinje već na Veliki četvrtak gdje se prestaje raditi na zemlji i suzdržavaju se ljudi od zabavljanja. Na Veliki petak i Veliku subotu mladići pripremaju „vuzmenku“ koju prije ponoći zapale. A na Uskrs ide se na posvećenje. U crkvu se nosi šunka, hren, kruh, jaja i kada se vraća iz crkve nastoji se biti prvi u kući, jer vjeruju da onaj koji je prvi, prvi počinje i jesti i prvi će biti u poljoprivrednim poslovima.

Kako su se vremena mijenjala tako su se i iz dana u dan običaji gubili i polako nestajali, pa tako danas sve te priče i običaje možemo jedino naći i poslušati u starih osoba, no još i danas se nađu obitelji koje poštuju stare običaje i kulturu.